

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти

впродовж життя

27 серпня 2024 р., протокол № 7

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «доктор філософії»
спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»
освітньо-наукова програма «Інженерія програмного забезпечення»
факультет інформаційно-комп'ютерних технологій
кафедра інженерії програмного забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
філософсько-історичних студій
та масових комунікацій

23 серпня 2024 р., протокол №2
Завідувач кафедри

 Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньо-наукової програми

 Тетяна ВАКАЛЮК

Розробник: д.філос.н., доц. Вадим СЛЮСАР

Житомир
2024 – 2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 22 / 2</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки» для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення», освітньо-наукова програма «Інженерія програмного забезпечення», затверджена Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя від 27 серпня 2024 р., протокол № 7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 12 «Інформаційні технології»	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 121 «Інженерія програмного забезпечення»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1	1
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,0 самостійної роботи – 6,71	Освітньо-науковий ступінь «доктор філософії»	Лекції	
		28 год.	8 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		94 год.	134 год.
Вид контролю			
екзамен			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття освіти – 37 % аудиторних занять, 63 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми здобуття освіти – 11 % аудиторних занять, 89 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти філософськими основами та методологією наукового пізнання, розуміння сутності та специфіки наукових досліджень, їх структуру, ідеали, норми й цінності. Предметом дисципліни є закономірності та тенденції наукового пізнання як особливої діяльності щодо виробництва наукових знань, наука як соціальний інститут, наука в системі вищої освіти.

У програмі передбачено читання, реферування текстів із спеціальності, обговорення тем, актуальних у підготовці здобувачів до проведення та написання наукової роботи, апробації результатів наукових розвідок на наукових конференціях, підготовці наукових публікацій іноземною мовою тощо.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння теоретичних знань про закономірності та тенденції наукового пізнання;
- освоєння стилю наукового мислення;
- формування вміння використання отриманих знань у наукових дослідженнях за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення»;
- формування науково-методологічного світогляду через вивчення специфіки наукових знань та наукової картини світу;
- розуміння змісту філософії безпеки, війни та миру та особливості наукової діяльності у сфері безпеки.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері інженерії програмного забезпечення та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямках на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність інтегрувати знання з різних галузей, застосовувати системний підхід та враховувати нетехнічні аспекти при розв'язанні комплексних проблем інженерії програмного забезпечення й проведенні досліджень.

СК04. Здатність відстежувати тенденції розвитку інженерії програмного забезпечення та критично переосмислювати наявні технології.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з інженерії програмного забезпечення та дотичних до неї міждисциплінарних напрямків, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 5

PH02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з інженерії програмного забезпечення та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм академічної і професійної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

PH10. Аналізувати та оцінювати стан і перспективи розвитку інженерії програмного забезпечення та інформаційних технологій у цілому.

PH11. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні ІТ-проекти, які дають змогу переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми інженерії програмного забезпечення з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати додатково наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;

- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;

- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади

Тема 1. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна (ЗК01, СК01, PH01, PH10).

Предмет філософії науки. Етапи її розвитку. Основні функції філософії науки.

Діалектика сучасної науки та філософії.

Тема 2. Природа науки (ЗК01, СК01, PH01, PH10).

Наука як особливий тип знання. Атрибутивні характеристики наукового знання. Співвідношення науки і філософії. Наукове і міфологічне знання. Наукове і повсякденне знання. Наукове і релігійне знання. Наукове і позанаукове знання.

Тема 3. Стадії розвитку науки (ЗК01, СК04, PH01, PH10).

Антична наука. Арістотель як перший філософ науки, як засновник формальної логіки. Наука в епоху Середньовіччя. Новоевропейський період розвитку науки: а) класичний етап; б) некласична наука; в) постнекласична наука. Роль експериментального методу у розвитку науки. Коперникова революція в науці. Метафізичне обґрунтування наукового дослідження Декартом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 6

Тема 4. Філософія науки XIX-XX ст. (ЗК01, СК04, РН01, РН10).

Роль позитивізму, емпіріокритицизму, неопозитивізму, постпозитивізму у становленні філософії науки. Концепція наукового пізнання Е. Маха. Природна концепція світу Р. Авенаріуса. «Логічний атомізм» Б. Рассела. Концепція «мовних ігор» Л. Вітгентштейна. Концепція теоретичного реалізму П. Фейєрабенда. Вчення про теорію як форму наукового пізнання К. Поппера. Методологія науководослідницьких програм І. Лакатоса.

Тема 5. Особливості наукової діяльності. Етика науки (ЗК02, СК01, РН02, РН11)

Мова науки. Соціокультурна сутність науки. Наука і мораль. Етика науки. Персональна етика вченого. Основні функції науки. Етичні проблеми в контексті новітньої біотехнології, етика досліджень в галузі інформаційних технологій. Структура етичного регулювання наукових досліджень. Лідерство та наставництво в науковому середовищі.

Тема 6. Структура наукового знання (ЗК01, СК01, РН01, РН02).

Емпіричний і теоретичний рівні наукового знання. Загальнонаукові і загальнологічні форми наукового знання. Наукове поняття. Науковий закон. Наукова модель. Емпіричні форми наукового знання. Емпіричний закон. Теоретичні форми наукового знання. Ідеалізація. Теоретичний закон. Наукова проблема. Наукова гіпотеза. Наукова картина світу. Теорія як ідеал наукового пізнання. Наукова теорія як складна система. Теорія і реальність. Дисциплінарна структура науки. Класифікація наук.

Тема 7. Методологія наукового пізнання (ЗК01, СК01, РН01, РН02).

Науковий метод на різних рівнях наукового пізнання. Наукові методи, методологічні принципи й інші регулятиви наукової діяльності. Емпіричні і теоретичні методи наукового пізнання (дослідження). Емпіричні методи наукового пізнання. Наукове спостереження. Вимірювання. Науковий експеримент. Теоретичні методи наукового пізнання. Ідеалізація. Уявний експеримент. Аксиоматичний метод. Формалізація. Математичне моделювання. Метод гіпотез і гіпотетико-дедуктивний метод. Загальнологічні методи наукового дослідження. Абстрагування. Порівняння. Аналіз і синтез. Індукція. Аналогія. Моделювання. Методологія науки і наукова раціональність. Фундаментальні і прикладні дослідження в науці. Структурно-функціональний аналіз як науковий метод. Методологія герменевтичного аналізу. Феноменологічна методологія науки. Методологічний плюралізм у філософії постмодернізму.

Змістовий модуль 2. Філософські основи сучасної науки

Тема 8. Наука як соціальний інститут (ЗК02, СК01, РН10, РН11).

Наука як соціокультурний феномен. Історичний розвиток інституційних норм наукової діяльності. Еволюція способів трансляції наукових знань. Наука, людина, повсякденність. Наука як відповідь на людські потреби. Наука і економіка. Наука і влада. Проблема державного регулювання науки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 7

Тема 9. Наукові традиції та наукові революції (СК04, ЗК01, РН01, РН10).

Взаємодія традицій і виникнення нового знання. Проблема наукових традицій.

Різноманіття наукових традицій. Наукові революції як перебудова підстав науки. Глобальні революції і зміна типів наукової раціональності. Відкриття раціональності в філософії античності. Концепція розвитку наукового знання К. Поппера. Концепція «наукових революцій» Т. Куна. Перша наукова революція і формування наукового твань раціональності. Друга наукова революція і зміни в типі раціональності. Третя наукова революція і формування нового типу раціональності Четверта наукова революція: тенденції повернення до античної раціональності.

Тема 10. Філософські засади сучасної наукової картини світу (СК01, СК04, РН01, РН10).

Цілісність, ціле та тотальне ціле як типи цілісності систем, що самоорганізуються. Тотальне ціле як результат самоорганізації. Живе як четвертий квантовий рівень організації природи. Філософські засади сучасної наукової картини світу: причинність і детермінізм. Філософська критика лапласівського детермінізму. Синергетика. Самоорганізація як спонтанне виникнення цілісних складних утворень в однорідному до цього середовищі. Математичні моделі динамічного хаосу. Філософські засади сучасної наукової картини світу: простір і час.

Тема 11. Особливості сучасного етапу розвитку науки (СК04, ЗК01, РН10, РН11).

Головні характеристики сучасної, постнекласичної науки. Освоєння синергетичних систем, що саморозвиваються, і нові стратегії наукового пошуку. Комплексні наукові інноваційні проекти. Глобальний еволюціонізм і сучасна наукова картина світу. Осмислення зв'язків соціальних і внутрішньо наукових цінностей як умова сучасного розвитку науки. Етичні проблеми науки ХХІ ст. Постнекласична наука і зміна світоглядних орієнтацій техногенної цивілізації.

Сцієнтизм і антисцієнтизм. Роль науки в подоланні сучасних глобальних криз.

Тема 12. Філософське осмислення глобальних проблем сучасності. Наука і сучасна система вищої освіти (ЗК02, СК01, РН10, РН11).

Глобальні проблеми людства. Різноманіття філософських підходів до осягнення глобальних проблем. Глобальні проблеми сучасності та постнекласична методологія. Наука, техніка, технологія. Взаємозв'язок техніки і науки. Техніка як соціокультурний феномен. «Технократична концепція» та її критика. Концепція сталого розвитку суспільства. Роль науки у вивченні та розв'язанні глобальних проблем. Ноосферна стратегія сталого розвитку. Проблеми обліку та оподаткування в контексті глобальних проблем. Болонський процес як процес структурного реформування національних систем вищої освіти

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 8

країн Європи. Історія розвитку Болонського процесу. Зміст і головні складові Болонського процесу. Учасники Болонського процесу. Організація наукової та педагогічної діяльності в ЗВО Європи. Еразмус як програма обмінів студентів, викладачів та науковців країн-членів Євросоюзу. Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті.

Тема 13. Філософські засади професійної діяльності науково-педагогічних працівників (ЗК02, СК01, РН02, РН11).

Професійні компетентності науково-педагогічного працівника. Кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічного працівника. Правові основи діяльності науково-педагогічних працівників вищої школи. Сучасні психологопедагогічні вимоги до викладача вищої школи Теоретичні основи професійного розвитку та кар'єрного зростання науково-педагогічних працівників в умовах інтеграції вищої освіти і науки. Управління професійним розвитком науковопедагогічних працівників. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників на основі компетентнісного підходу. Основні завдання системи та процедури забезпечення якості вищої освіти, Система стандартів вищої освіти.

Місце наукової діяльності викладача у методичному забезпеченні навчального процесу. Напрямки структурного реформування вищої освіти України з огляду на Болонський процес. Філософія вищої освіти. Сучасні теорії освіти: біхевіоризм, неопрогресивізм, есенціалізм, конструктивізм, критична педагогіка. Проблеми філософії освіти: логіка та критичне мислення, трансформативна освіта, навчання та освіта дорослих, освіта за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Тема 14. Філософія інженерії програмного забезпечення (ЗК02, СК01, РН10, РН11).

Філософія інженерії програмного забезпечення в структурі філософії науки: статус, предмет і методологічні межі знання про розробку програмних систем. Онтологія програмної реальності: природа програмного забезпечення як артефакту, процесу та формальної системи. Епістемологія програмної інженерії: пояснення, розуміння та моделювання у дослідженнях програмних систем.

Методологічний редукаціонізм vs системний холізм: проблема рівнів аналізу при дослідженні складних програмних систем.

Цінності та ідеологія в знанні про ПЗ: межі технічної нейтральності, вбудовані упередження алгоритмів та соціальні наслідки програмних рішень. Міждисциплінарність у сучасній інженерії ПЗ: когнітивне програмування, нейросимволічні підходи, соціотехнічні системи та людино-центричне проектування.

Прогностична функція інженерії ПЗ як науки: можливості та межі передбачення поведінки складних програмних і соціотехнічних систем. Етика наукових досліджень у сфері ПЗ та ІТ: відповідальність експертного знання в умовах цифрової трансформації суспільства, питання ШІ-безпеки та технологічного суверенітету.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 9

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади								
Тема 1. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна	10	2	2	6	10	0,5	0,5	9
Тема 2. Природа науки	9	2	–	7	9	1	0,5	7,5
Тема 3. Стадії розвитку науки	10	2	2	7	10	0,5	0,5	9
Тема 4. Філософія науки XIX-XX ст.	13	2	4	8	13	0,5	1	11,5
Тема 5. Особливості наукової діяльності. Етика науки	8	2	2	4	9	0,5	0,5	8
Тема 6. Структура наукового знання.	11	2	2	7	11	0,5	0,5	10
Тема 7. Методологія наукового пізнання	13	2	1	8	13	0,5	0,5	12
<i>Модульний контроль 1</i>	<i>1</i>	–	<i>1</i>	–	–	–	–	–
<i>Разом змістовий модуль 1</i>	<i>75</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>47</i>	<i>75</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>67</i>
Змістовий модуль 2. Філософські основи сучасної науки								
Тема 8. Наука як соціальний інститут	10	2	2	6	10	0,5	0,5	9
Тема 9. Наукові традиції та наукові революції	10	2	2	6	10	0,5	0,5	9
Тема 10. Філософські засади сучасної наукової картини світу	11	2	2	7	11	0,5	0,5	10
Тема 11. Особливості сучасного етапу розвитку науки	11	2	2	7	11	0,5	0,5	10
Тема 12. Філософське осмислення глобальних проблем сучасності. Наука і сучасна система вищої освіти	13	4	2	7	13	1	0,5	11,5
Тема 13. Філософські засади професійної діяльності науково-педагогічних працівників	11	2	2	7	11	1	0,5	9,5
Тема 14. Філософія інженерії програмного забезпечення	8	–	1	7	9	–	1	8
<i>Модульний контроль 2</i>	<i>1</i>	–	<i>1</i>	–	–	–	–	–
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	<i>75</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>47</i>	<i>75</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>67</i>
Усього	150	28	28	94	150	8	8	134

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 10

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади			
1	Тема 1. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна	2	0,5
2	Тема 2. Природа науки	–	0,5
3	Тема 3. Стадії розвитку науки	2	0,5
4	Тема 4. Філософія науки XIX-XX ст.	4	1
5	Тема 5. Особливості наукової діяльності. Етика науки.	2	0,5
6	Тема 6. Структура наукового знання.	2	0,5
7	Тема 7. Методологія наукового пізнання	1	0,5
8	<i>Модульний контроль 1</i>	1	–
Змістовий модуль 2. Філософські основи сучасної науки			
9	Тема 8. Наука як соціальний інститут	2	0,5
10	Тема 9. Наукові традиції та наукові революції	2	0,5
11	Тема 10. Філософські засади сучасної наукової картини світу	2	0,5
12	Тема 11. Особливості сучасного етапу розвитку науки	2	0,5
13	Тема 12. Філософське осмислення глобальних проблем сучасності. Наука і сучасна система вищої освіти	2	0,5
14	Тема 13. Філософські засади професійної діяльності науковопедагогічних працівників	2	0,5
15	Тема 14. Філософія інженерії програмного забезпечення	1	1
16	<i>Модульний контроль 2</i>	1	–
РАЗОМ		28	8

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Філософія науки: історія становлення та теоретичні засади			
1	Тема 1 Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна Діалектика сучасної науки та філософії	6	9
2	Тема 2 Природа науки Наукове і повсякденне знання	7	7,5
3	Тема 3. Стадії розвитку науки Роль експериментального методу у розвитку науки	7	9
4	Тема 4. Філософія науки XIX-XX ст. Природна концепція світу Р. Авенаріуса.	8	11,5
5	Тема 5. Особливості наукової діяльності. Етика науки. Етичні проблеми в контексті новітньої біотехнології	4	8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 11

6	Тема 6. Структура наукового знання. Теорія і реальність	7	10
7	Тема 7. Методологія наукового пізнання Феноменологічна методологія науки.	8	12
Змістовий модуль 2. Філософські основи сучасної науки			
8	Тема 8. Наука як соціальний інститут. Проблема державного регулювання науки	6	9
9	Тема 9. Наукові традиції та наукові революції Відкриття раціональності в філософії античності	6	9
10	Тема 10. Філософські засади сучасної наукової картини світу Математичні моделі динамічного хаосу	7	10
11	Тема 11. Особливості сучасного етапу розвитку науки Роль науки в подоланні сучасних глобальних криз	7	10
12	Тема 12. Філософське осмислення глобальних проблем сучасності. Наука і сучасна система вищої освіти Вища школа України в загально-цивілізаційному контексті	7	11,5
13	Тема 13. Філософські засади професійної діяльності науково-педагогічних працівників Філософія вищої освіти.	7	9,5
14	Тема 14. Філософія інженерії програмного забезпечення Прогностична функція інженерії програмного забезпечення: можливості та межі передбачення поведінки складних програмних і соціотехнічних систем в умовах зростаючої складності, невизначеності вимог та еволюції технологічного середовища.	7	8
Всього		94	134

7. Індивідуальні самостійні завдання

Підготовка доповідей, виконання творчих завдань та написання есе щодо проблемного питання з філософії науки, а також визначення внеску філософів у становлення та розвитку наукових галузей, в т.ч. інженерії програмного забезпечення.

Виконання завдань визначення ролі й місця філософів передбачає:

- встановлення приналежності до наукових шкіл, філософських течій, напрямів конкретного дослідника;
- визначення основоположних засад вчення школи (напрямку, течії) та особистого внеску філософа в їх розробку;
- аналіз змісту основних праць філософа;
- з'ясування, який розвиток отримали його ідеї в історико-філософському дискурсі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 12

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
<i>РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з інженерії програмного забезпечення та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</i>	<ul style="list-style-type: none"> – вербальні методи (пояснення, розповідь, бесіда); – наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація); – практичні методи (різні види вправ та завдань); – дискусійний метод; – метод активного навчання (проведення рольових ігор, мозковий штурм); – перевернуте навчання; – методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, підготовка доповідей, укладання глосарію)
<i>РН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з інженерії програмного забезпечення та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм академічної і професійної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</i>	<ul style="list-style-type: none"> – вербальні методи (пояснення, розповідь, бесіда); – наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація); – практичні методи (різні види вправ та завдань); – дискусійний метод; – метод активного навчання (проведення рольових ігор, мозковий штурм); – перевернуте навчання; методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, підготовка доповідей, укладання глосарію)
<i>РН10. Аналізувати та оцінювати стан і перспективи розвитку інженерії програмного забезпечення та інформаційних технологій у цілому.</i>	<ul style="list-style-type: none"> – вербальні методи (пояснення, розповідь, бесіда); – наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація); – практичні методи (різні види вправ та завдань); – дискусійний метод; – метод активного навчання (проведення рольових ігор, мозковий штурм); – перевернуте навчання; методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, підготовка доповідей, укладання глосарію)
<i>РН11. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні ІТ-проєкти, які дають змогу</i>	<ul style="list-style-type: none"> – вербальні методи (пояснення, розповідь, бесіда);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 13

Результат навчання	Методи навчання
<i>переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми інженерії програмного забезпечення з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.</i>	<ul style="list-style-type: none"> – наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація); – практичні методи (різні види вправ та завдань); – дискусійний метод; – метод активного навчання (проведення рольових ігор, мозковий штурм); – перевернуте навчання; методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, підготовка доповідей, укладання глосарію)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
<i>РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з інженерії програмного забезпечення та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</i>	<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування – участь у дискусії – експрес-тестування – перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – перевірка виконання завдань модульного контролю – екзамен
<i>РН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з інженерії програмного забезпечення та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм академічної і професійної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</i>	
<i>РН10. Аналізувати та оцінювати стан і перспективи розвитку інженерії програмного забезпечення та інформаційних технологій у цілому.</i>	
<i>РН11. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні ІТ-проекти, які дають змогу переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні</i>	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 14

Результат навчання	Методи контролю
<i>проблеми інженерії програмного забезпечення з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.</i>	

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

- поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми навчання;
- поточний та підсумковий контроль – для здобувачів заочної форми навчання.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу змістових модулів навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за змістові модулі навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу змістових модулів навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестів.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни або наприкінці семестру. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08-05.01/121.00.1/ДФ/ОК2-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 15

Для здобувача заочної форми здобуття освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	42	42
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	18	18
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій	20	20
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	16	16
Участь у дискусії	8	8
Виконання тестових завдань	18	18
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	42	42

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять протягом семестру може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять за семестр, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum (P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 16

навчальних занять за семестр;

$K_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Семестр 1	
Виконання завдань модульного контролю 1	20
Виконання завдань модульного контролю 2	20
Разом за виконання завдань модульного контролю	40

Зарахування балів за виконання завдань модульного контролю здійснюється за умови, що здобувач вищої освіти набрав не менше 60% від максимальної кількості балів, які передбачені для даного виду контролю.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше за семестр, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми під час вивчення навчальної дисципліни за семестр набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

У здобувача вищої освіти заочної форми здобуття вищої освіти семестрова оцінка за вивчення навчальної дисципліни формується як сума кількості балів за поточний контроль і кількості балів за підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо протягом семестру за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти протягом семестру за результатами поточного контролю набрав 15–19 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньо-наукової програми. Вивчення окремих тем (змістових модулів) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньо-наукової програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 17

Якщо здобувач вищої освіти протягом семестру за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальний матеріал дисципліни за даний семестр у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньо-наукової програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньо-наукової програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

11. Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

12. Глосарій

№ з/п	Термін англійською мовою	Відповідник державною мовою
-------	--------------------------	-----------------------------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 22 / 18

1	Abstract/Summary	Анотація
2	Academic integrity	Академічна доброчесність
3	Article	Стаття
4	Bibliography	Бібліографія, список джерел, використаних у дослідженні чи тексті
5	Body	Основна частина
6	Citation	Посилання на джерело інформації, яке використовується у тексті
7	Cohesion	Зв'язність тексту
8	Conclusion	Висновки
9	Dimension	Вимір
10	Evidence	Доказ
11	Feasibility	Здійсненність, доцільність
12	Figure	Рисунок
13	Impact	Вплив
14	Information	Інформація
15	Introduction	Вступ
16	Make a presentation	Виступати
17	Manuscript	Рукопис
18	Measurement	Вимірювання
19	Novelty	Новизна
20	Objective	Мета
21	Observation	Спостереження
22	Oral report	Усна доповідь
23	Peer Review	Рецензування наукової роботи іншими фахівцями галузі
24	PhD degree	Ступінь доктора філософії
25	Plagiarism	Плагіат
26	Practical value	Практична цінність
27	R&D	Науково-дослідна робота
28	References	Посилання
29	Research advisor	Науковий керівник
30	Research findings	Результати дослідження
31	Research method	Метод дослідження
32	Research paper	Наукова робота
33	Scanning	Вибіркове читання
34	Scientific research / study	Наукове дослідження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 19

35	Skimming	Оглядове читання
36	Specific format	Стандарт
37	Theoretical value	Теоретична цінність
38	Thesis Statement	Тезисне твердження, яке формулює основну ідею тексту чи дослідження
39	Topicality	Актуальність дослідження
40	Thesis	Дисертація

13. Рекомендована література

Основна література

1. Абдула А. Сучасна філософія науки: передумови формування та основні напрями. *Актуальні проблеми духовності*. 2023. № 24. С. 23-44. <https://doi.org/10.31812/apm.7693>
2. Луговий В.І., Саух П.Ю., Таланова Ж.В. Аспірантська підготовка як фактор університетської конкурентоспроможності: аналітичний огляд стану в Україні. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2022. № 4 (1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4136>
3. Максюта М., Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія. Херсон: Олді-плюс, 2020. 310 с.
4. Мартиненко О., Рупташ О., Радзіняк Т. Місце та роль філософії науки в постсекулярному дискурсі. *Вісник Львівського університету. Серія філос.політолог. студії*. 2023. Вип. 46. С. 114-123. <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.14>.
5. Омельчук І.В. Перспективи розвитку новітньої філософії науки з плюралістичного погляду. *Вісник Львівського університету. Філософськополітологічні студії*. 2023. Вип. 47. С. 111-119.
6. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник / В.П. Головенкін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/dca98cbd-487b-43eb-86efd5c4634bf16c/content>
7. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4e1d91e7-e582-4715-87c4-846d11702b07/content>
8. Поліщук І.Є., Галіченко М.В. Філософія та методологія науки у контексті сучасної університетської освіти. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 20

2021. № 4. С. 146-152. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Perspekt_2021_4_21

9. Розман І.І. Філософія і методологія: динаміка розвитку науки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2022. Вип. 1. С. 242-244. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2022_1_55

10. Саух П.Ю., Саух І.В. «Суспільство 5.0». Архітектоніка освіти в умовах п'ятої промислової революції: виклики та перспективи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України.* 2023. № 5 (2). С. 1-7. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5223>

11. Філософія освіти: навчальний посібник. – 2-ге видання / за наук. ред. академіка В. П. Андрущенко [та ін.]. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 348 с.

12. Griffen L.O., Ryzheva N.O. Artificial intellect and human nature. *Studies in history and philosophy of science and technology.* 2023. Vol. 32 № 1. Pp. 3-18. <https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/144/151>

13. Klepko S. Controversies in the Ukrainian field of philosophy of education. *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education,* 2023. № 29 (1), 153-179. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2023-29-1-9>

14. Slyusar V.M., Koval V.O. Advertising in the modern urban space: a sociophilosophical analysis. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences.* 2020. № 2(88). Pp. 146-156. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(88\).2020.146-156](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(88).2020.146-156)

15. Slyusar V., Kozlovets M., Horokhova L., Chaplinska O. Phenomenon of targeted advertising in postpanoptic society. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers.* 2021. 8 (85). P. 48-56. <https://doi.org/10.26661/hst-2021-8-85-05>

16. Slyusar V. M., Shkil L. L., Slyusar M. V. Substantive approach to the definition of «advertising»: philosophical and communicative aspect. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences.* 2021. 9 (86). P. 103-112. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(90\).2021.103-112](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(90).2021.103-112)

17. Yakovleva O., Slyusar V., Kushnir O., Sabovchyk A. New Trends in Scientific and Technological revolution (STR) and Transformation of Science and Education Systems in the Paradigm of Sustainable Development. *E3S Web of Conferences. EDP Sciences.* 2021 Vol. 277. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127706006>

18. Alidoosti R., Lago P., Razavian M., Tang A. Exploring ethical values in software systems: a systematic literature review. *Journal of Systems and Software.* 2025. DOI: 10.1016/j.jss.2025.112358. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0164121225000986>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 21

19. Marebane S. M., Mnkandla E. A review of practices suitable for ethics-aware software engineering. Proceedings of the 2024 13th International Conference on Software and Information Engineering (ICSIE '24). Derby, United Kingdom, December 2–4, 2024. New York : ACM, 2024. DOI: 10.1145/3708635.3708651

20. Gogoll J., Zuber N., Kacianka S., Greger T., Pretschner A., Nida-Rümelin J. Ethics in the software development process: from codes of conduct to ethical deliberation. *Philosophy & Technology*. 2021. Vol. 34. P. 1085–1108. DOI: 10.1007/s13347-021-00451-w.

21. Ousterhout J. *A Philosophy of Software Design*. 2nd ed. Palo Alto : Yaknyam Press, 2021. 196 p. ISBN 978-1-7321022-0-0. URL: <https://www.scribd.com/document/772053431/A-Philosophy-of-Software-Design-2nd-Edition-John-K-Ousterhout-Z-Library>

Допоміжна література

1. Безтелесна Л.І., Печенюк А.В. Управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників: монографія. Рівне: НУВГП, 2016. 198 с.

2. Глобальні цілі сталого розвитку. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>

3. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.Л. Філософія науки: підручник; за ред. І.С. Добронравової. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.

4. Кадикало А.М. Аспекти трансформації орієнтирів наукового мислення. *Практична філософія*. 2016. № 4. С. 134-140.

5. Кубальський О. Впровадження в університетах наукової освіти і залучення талановитої молоді до науки. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2022. № 28(2). С. 118-128. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2022-28-2-6>

6. Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.

7. Литовченко І.В. Віртуалізація соціальної реальності та соціальних інститутів в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Вісник Національного Авіаційного Університету. Серія: Філософія. Культурологія*. 2020. №. 1. С. 64-66. <https://jrnl.kai.edu.ua//index.php/VisnikPK/article/view/14828>

8. Рябченко В.І. Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті: соціально-філософський аналіз з позицій світоглядно-компетентнісного підходу. [Монографія]. Київ: Фітосоціоцентр, 2015. 674 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.08- 05.01/121.00.1/ДФ/ОК2- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 22

9. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки: підручник Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.
10. Світайло Л.Д., Мельничук М.С., Слюсар В.М. Філософія: навчально-методичний посібник. Рівне: Вид-во НУВГП, 2012. 270 с.
11. Слюсар В.М. Акоста Уріель В. Велика українська енциклопедія, т. 1 / Упорядник д. і. н. Киридон А. М. Київ: Державна наукова установа "Енциклопедичне видавництво", 2016. С. 520-521.
12. Слюсар В. М. Насилля: соціально-філософська природа. Житомир: Вид-во Євенок О. О., 2017. 450 с.
13. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів [Кол. авторів; за наук. ред. Арістової А. В.; упорядн. словн. Волобуєва С. В.]. Київ: НТУ, 2016. 184 с.
14. Штанько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник. Харків, 2017. 177 с.
15. Ящук Т. І. Господарство як предмет аналізу в сучасній практичній філософії. *Філософська думка*. 2017. № 3. С. 24-40.
16. Laktionova A. Philosophy of Engineering and Design Technological Actions: Rationality, Argumentation, Modelling. *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education*, 2023. № 29(1), с. 125-140. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2023-29-1-7>

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pidru4niki.com/filosofiya/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1539>
4. Stanford Encyclopedia of Philosophy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://plato.stanford.edu/>
5. Архів журналу «Філософська думка» <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd>
6. Архів журналу «Sententiae» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://sententiae.vntu.edu.ua/>